

Specialiosios
pedagogikos
ir psichologijos
centras

Prevencinių programų įgyvendinimas mokyklose, jų nauda ir poveikis

Kristina Ignatavičienė

Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras

Kas yra prevencinė programa?

Apibrėžta ŠĮ pataisose, 2016 m. spalio 18 d. Nr. XII-2685

Prevencija suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra **nuolatinis, cikliškas** (ne baigtinis) **procesas**, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

1999

2018

Efektyvios prevencinės programos kriterijai

- Aktualumas, atitikimas valstybinei švietimo politikai
- Mokslinis teorinis ar/ir empirinis pagrindas
- Programos tikslai pagrįsti, aiškiai apibrėžti, uždaviniai konkretūs ir įgyvendinami, veiklos kryptingai ir nuosekliai siekia numatytų tikslų
- Vertinimo/įsivertinimo kriterijai ir priemonės, leidžiančios įvertinti programos poveikį ir veiksmingumą

Įgyvendinimo sėkmės veiksniai

- Motyvacija, mokyklos vadovo įsitraukimas
- Pakankamai laiko, išteklių
- Tėvų įtraukimas
- Programos diegimo tikslumas, nuoseklumas, tęstinumas, tvarumas
- Integravimas į mokyklos gyvenimą ir kasdienę veiklą
- Tinkamo elgesio modeliavimas

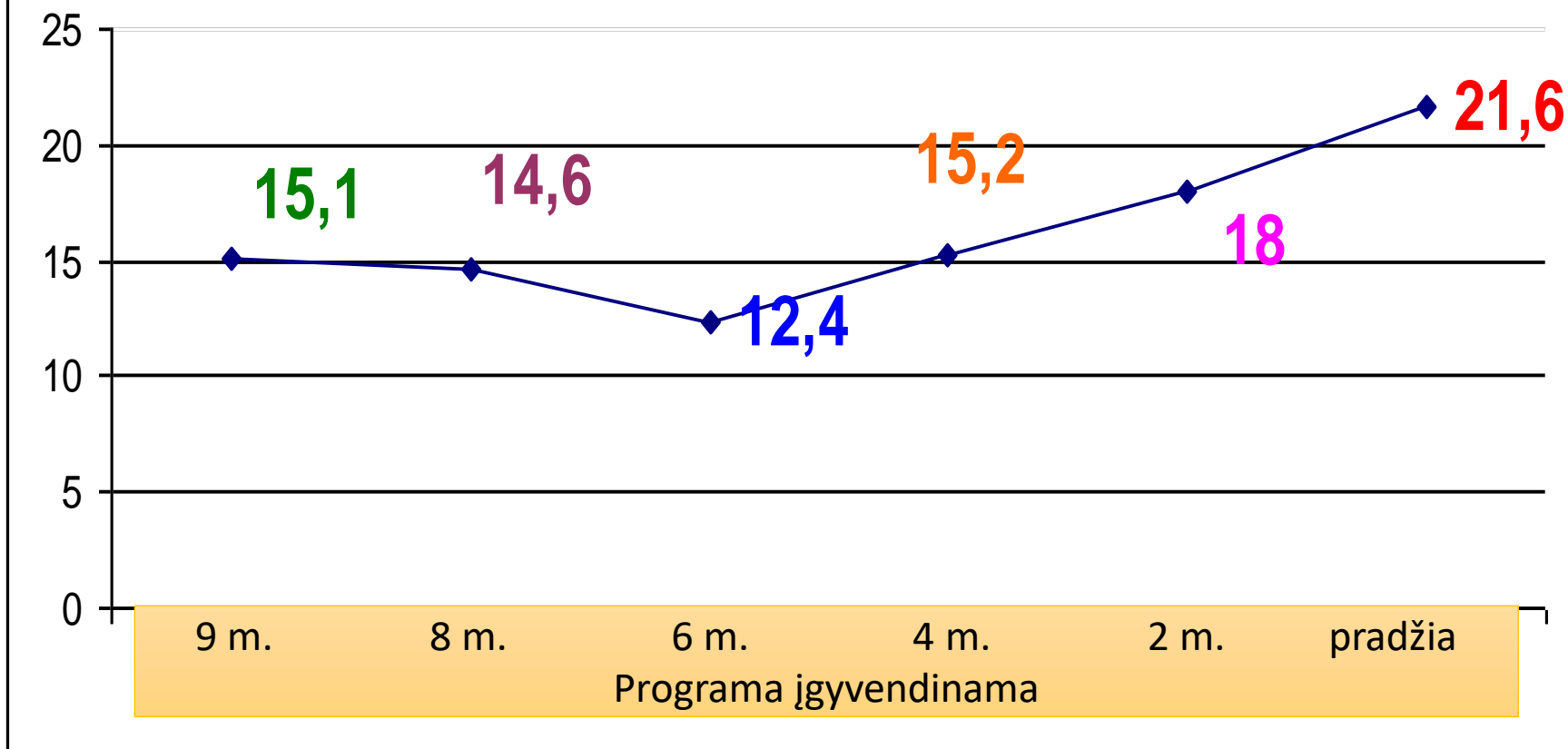
Prevencinių programų poveikis

- Programa „**Zipio draugai**“: padidėjo vaikų pasitikėjimas savimi, atsakomybė už savo elgesį ir jo pasekmes, pagerėjo bendradarbiavimo gebėjimai bei savikontrolė, vaikai lengviau adaptavosi mokykloje.
- Programa „**Obuolio draugai**“: mokytojų nuomone, vaikai išmoko atjautos, išklausti kitų, suvaldyti pyktį, laikytis taisyklių; pradėjo drąsiau kalbėti apie savo jausmus ir reikšti savo nuomonę.
- Programoje „**Gyvai**“ dalyvavę vaikai dvigubai rečiau ir mažiau rūkė cigaretes bei vartojo alkoholinius gėrimus lyginant su vaikais, nedalyvavusiais programoje.

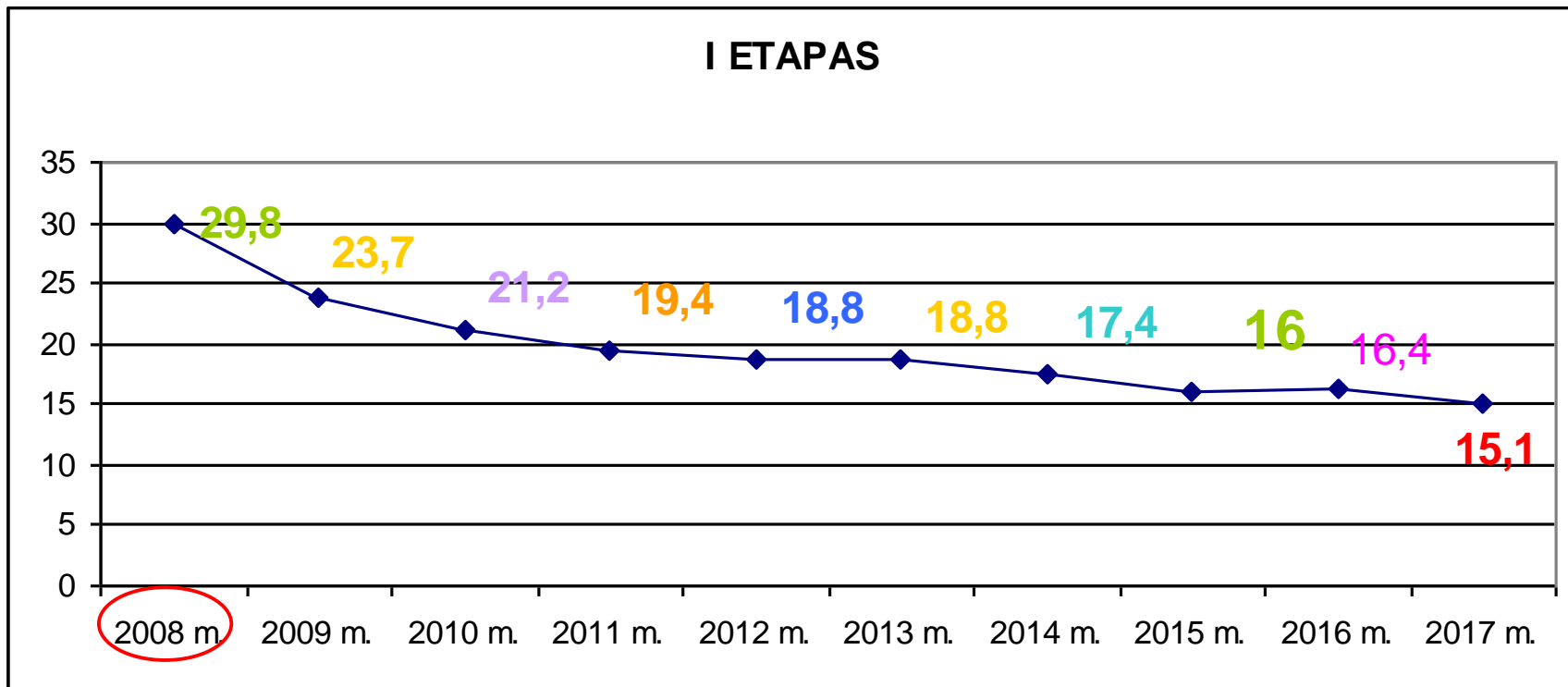

Olweus patyčių prevencijos programa

I - VI etapo mokyklų 2017 metų mokinių apklausos rezultatai

Patyčių lygio kaita Olweus programa įgyvendinančiose mokyklose

Programa „Savu keliu“

Programą išbandžiusių mokyklų poveikio tyrimas patvirtino, jog pasikeitė programoje dalyvavusių *vaikų žinios, nuostatos bei savijauta mokykloje*.

Žinios:

Pagerėjo programoje dalyvavusių mokinių žinios apie alkoholio vartojimo poveikį ir pasekmes. Šie mokiniai alkoholio vartojimą vertina kaip labiau rizikingą.

Nuostatos:

Programoje dalyvavę mokiniai pakeitė nuostatą į alkoholio ir tabako vartojimą: labiau tikėtinomis laikė neigiamas pasekmes. Taip pat sumažėjo programos mokymuose dalyvavusių mokinių teigiamos nuostatos narkotikų vartojimo atžvilgiu.

Savijauta mokykloje:

Programoje dalyvavę mokiniai jaučiasi saugiau, geriau vertina atmosferą klasėje nei programoje nedalyvavę mokiniai.

Moksliniais tyrimais įrodyta, kad prevencinių programų įgyvendinimas mokykloje sumažina

- iki 75% narkotikų vartojimą
- iki 60% alkoholio vartojimą
- iki 87% tabako vartojimą
- iki 50% smurto ir patyčių atvejus bei nusikalstamumą

Prevencijos programų veiksmingumas

MOKINIAMS skirtos prevencinės programos:

1 \$ investuotas grąžina 4,25 \$

TĖVAMS skirtos prevencinės programos:

1 \$ investuotas grąžina 9,60 \$

UK National Treatment Outcome Research Study:

NTORS, Godfrey et al., 2004;

- Health Serv Res., Ettner et al., 2006, UCLA California

- Spoth et al., 2002

- Haukins et al., 1999; Aos et al., 2001

Prevencinių programų įgyvendinimas Lietuvos mokyklose 2015-2016 m. m.

62,8 pr

1 programa – 46,4 proc. mokyklų
2 programos – 32,5 proc. mokyklų
3 programos – 15,2 proc. mokyklų

6-7 programos – 4 mokyklos

Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programa,

patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. ISAK-494

- Programa integruojama į ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupių veiklas, dalykų pamokas ne mažiau kaip 5-6 val. per mokslo metus.
- Tikslas – ugdyti asmenį motyvuotą sveikai gyventi, nevartoti alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų.
- Programa skiriama kenksmingų ir psichiką veikiančių medžiagų – buitinių cheminių medžiagų, vaistų, alkoholio, tabako, narkotikų ir kitų psichiką veikiančių medžiagų – vartojimo bendrajai prevencijai vykdyti.

Sveikatą stiprinančios mokyklos

- Sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka pripažintos sveikatą stiprinančiomis mokyklomis
- Vykdo nuoseklią ir ilgalaikę mokyklos bendruomenės sveikatos stiprinimo veiklą, apimančią tokias sveikatos stiprinimo sritis kaip fizinis aktyvumas, sveika mityba. Psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencija streso, prievartos, patyčių, užkrečiamų ligų prevencija

15+3 prevencinės programos

ES projektas „Saugios aplinkos mokykloje kūrimas II“

Pradinis ugdymas

Zipio draugai
Obuolio draugai
Antras žingsnis
+ Įveikime kartu
+ Laikas kartu
STEP
Mokykla tėvams ir
auklėtojams

Pagrindinis ugdymas

Mentorystė
Gyvai
Paauglystės kryžkelės
Taiki mokykla
VEIK
Olweus programa
Saugok ir gerbk mane
Savu keliu

Vidurinis ugdymas

Sniego gniūžtė
+ Raktai į sėkmę
Savižudybių
prevencijos programa

Vilniaus rajono mokyklos

Mokykla	Vykdo	Numatyta
Avižienių gimnazija	AŽ GYVAI	RIS
Buivydiškių pagrindinė mokykla	OD	PK
Buivydžių Tadeušo Konvickio gimnazija	Taiki mokykla	
Eitminiškių gimnazija		RIS
Juodšilių "Šilo" gimnazija	OPKUS-8	
Lavoriškių gimnazija	Gyvai	
Maišiagalos Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo gimnazija	OPKUS-8	
Pagirių gimnazija	OPKUS-9	
Riešės gimnazija	ZD OD AŽ OPKUS-9	
Rudaminos Ferdinando Ruščico gimnazija		PK RIS
Sužionių pagrindinė mokykla		PK
Vilniaus r. Kalvelių „Aušros“ gimnazija		PK
Vilniaus r. Lavoriškių Stepono Batoro gimnazija		PK
Vilniaus r. Marijampolio Meilės Lukšienės gimnazija	Gyvai	Raktai
Vilniaus r. Nemenčinės Gedimino gimnazija	ZD OD PK	
Vilniaus r. Nemenčinės Konstanto Parčevskio gimnazija		RIS
Vilniaus r. Nemėžio šv. Rapolo Kalinausko gimnazija	OD	Savu keliu
Vilniaus r. Paberžės "Verdenės" gimnazija	PK	RIS
Vilniaus r. Pakenės Česlovo Milošo pagrindinė mokykla	OD	
Vilniaus r. Rudaminos "Ryto" gimnazija		PK
Vilniaus r. Rukainių gimnazija	ZD	
Vilniaus r. Sudervės Mariano Zdziechovskio pagrindinė mokykla	OPKUS-9	
Vilniaus r. Vaidotų mokykla-darželis "Margaspalvis aitvarėlis"	ZD	

Jei norite vykdyti prevencinę programą

- www.sppc.lt
kristina.ignataviciene@sppc.lt
Sandra.valantiejiene@sppc.lt
 - Olweus patyčių prevencijos programa
 - „Taiki mokykla“, „Saugok ir gerbk mane“
 - „Savu keliu“
- www.vaikolabui.lt
 - „Žipio draugai“, „Obuolio draugai“ „Įveikime kartu“
- www.pvc.lt
 - „Antras žingsnis“
- www.ssintitut.lt
 - VEIK
- <http://lions-quest.lt/>
 - Mokyklų, laukiančių LIONS QUEST programų, sąrašai paskelbti www.sppc.lt

Dėkojame už dėmesį!

Kristina.ignataviciene@sppc.lt

www.sppc.lt

